

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kunkirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsiooni juhataja J. Janusson

Sektsiooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsiooni juhataja J. Kurkus

Sektsiooni nõukogu esimees Prof. P. Käpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 41

Tallinn, 15. oktoobril 1935

Nr. 41

SISU:

	Lhk.
PÕLLUMAJANDUS.	
Teraviljasaakide kujunemine maailmas	794
TOOSTUS JA KAUBANDUS.	
Telliskivitehaste arv ja toodang	787
Lühisuudisoid	788
LAEVANDUS.	
Tallinna sadama tegevus septembris	730
Tallinna sadam 5.—14. oki.	740
HINNAD.	
Valuuta hinnad	740
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	741
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Põllumajanduslik väljavedu	740
Veiturg	742
Peekoniturg	742
Tapaloomade- ja lihaturg	743
Kanamunaturg	743
Pihaturg	744
Teraviljaturg	744
Linaturg	745
Kartuliturg	745
Aedviljaturg	746
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Soome tööstustegevuse areng	746
Vaseturg	748
INFORMATSIOONI OSA.	
Eesti Panga nädalaaruanne	748
VALISMINISTERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED.	
Lihaturg Saksas	749
Seadus metsamaterjali ekspordi, transiidi ja met- sakaubanduse agentuuride kohta Lätis	749
Pressitud turba tehase asutamine Lätis	750
Leedu kaubandus ja tööstus	750
Ungari tööstustoodete väljaveo arenemine	750
Ekspordikassa loomise kava Ungaris	751
Peekoni sisseveokontingent Inglises	751
Või sisseveokontingent Belgias	751
Karjamüük N. Venesse Soomest	751

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE.	
World Crop Estimates	734
INDUSTRY AND TRADE.	
Number and Production of Brick Works	737
Sundry Information	738
SHIPPING.	
Tallinn Harbour in September	730
Tallinn Harbour Oct. 5.—14	740
PRICES.	
Exchange Rates	740
Prices and Quotations	741
AGRICULTURAL MARKETS.	
Exports of Agricultural Products	740
Butter Market	742
Bacon Market	742
Cattle and Meat Market	743
Egg Market	743
Milk Market	744
Grain Market	744
Flax Market	745
Potato Market	745
Vegetable Market	746
FOREIGN COUNTRIES.	
Development of Industrial Activity in Finland	746
Copper Market	748
INFORMATION PART.	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	748
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION.	
Meat Market in Germany	749
Law Concerning Agencies of Export of Timber Materials, Transit and Timber Trade	749
Establishment of Pressed-Feet Factory	750
Lithuanian Industry and Trade	750
Development of Export of Industrial Products in Hungary	750
Establishment of Export Fund in Hungary	751
Bacon Import Quota in England	751
Butter Import Quota in Belgium	751
Cattle Sales to U. S. S. R. from Finland	751

PÖLLUMAJANDUS

TERAVILJASAAKIDE KUNEMINE MAAILMAS.

WORLD CROP ESTIMATES.

Kui rõõmustaval kombel maailma teraviljaturg viimaseil aastail näitas kalduvust paranemisele, siis käesolev aasta oma kõrgendatud kasvupindadega ja esimesel kasvuperioodil valitseva soodsa ilmastiku tõttu töötas saaki, mis koguselt oleks tunduvalt ületanud eelmise aasta ja kippus viima suureneva pakkumispinge tõttu uuesti teraviljaturu raskustesse. Väljavaated suurenevale toodangule kajastusid otsekoheselt vähenemas nõudmises, sest importijad riigid jäid ootavale seisukohale edaspidise saagi ja hindade kujunemises. Üheltpoolt teated suuremast toodangust, üksikute riikide (Kanada, Argentiina) müügipoliitilistest võtetest ja teisalt loodus suuremate ostutehingute ja tagavarade muretsemise vastu põhjustasid maailma teraviljaturgudel peagu pideva noteeringute languse. Nii langesid aprillist augusti keskpaigani nisuhinnad Chicagos 14% ja Winnipegis 9%, rukkihind Chicagos 32% ja Winnipegis 30% ja maisihind Chicagos 16%.

Vahepeal on koristamiseelset ja -aegsed ilmad muutunud ebasoodsaiks ja hilisemad saagi eelteated teatavad järjest halvematest saagi väljavaadetest. Kevadpoole suvet enustatud heade saagilootuste järjekindel halvenemine, peamiselt tähtsamais ülemereniskavasvatajais ja eksporditajais mais, kajastub börsinoteeringuis ja hinnad näitavad alates augusti keskelt uut paranemist, mis kestis edasi ka viimaseil nädalail.

Viimaste andmete järgi (Monthly Crop report and agricultural statistics nr. 9 ja Corn Trade News) on juba enam-vähem võimalik saada üldist pilti käesoleva aasta teraviljatoodangu kujunemisest, ehkki hilisemad, s. o. lõplikud andmed võivad tuua esile veel mõnegi muutuse. Euroopa riikides on nisutoodang viimase hinnangu järgi 11 milj. kv madalam juuli ja augusti ametlikust hindest. Võrreldes möödunud aastaga import- ja ekspordiriikides on loota erinevat nisusaaki. Rahvusvahelise põllumajanduse instituudi arvestusel importriikide nisutoodang kujuneb 8 milj. kv ehk 2,5% võrra madalamaks möö-

dunud aastast, kuna seevastu ekspordiriikides see ületab möödunud aastase toodangu 10 milj. kv ehk 10,8% võrra.

Euroopa nisutoodang*) (milj. kv).

Wheat Production of Europe (in Mill. quntl).

	Kasvupinnad 1000 ha Area in 1000 ha	Toodang — Production			Keskmine saak h-ikv. Average Yield per ha
		Import- riigid Import- Countries	Eksport- riigid Export- Countries	Kokku Total	
1935**)	31 800	317	102	419	13,1
1934	31 800	325	92	413	13,4
1933	31 500	352	124	476	15,1
1932	30 500	320	76	406	13,3
1931	30 700	265	126	391	12,7
1930	29 800	249	121	370	12,4
1929	28 400	292	103	395	13,9
1924—28	28 500	253	94	347	12,6

Ha saak kogu Euroopas on püsinud viimase kümne aasta tasemel ja ulatub 13,1 kv-le. Kogu käesoleva aasta Euroopa nisutoodang tõuseb eelhinnangute järgi 419 milj. kv-le, mis ületab l. a. toodangu 1 milj. kv ehk 0,2% võrra ja kujuneb siiski kõrgemaks viimase 10 aasta kohta, kui arvata välja 1933. a.

Praeguste andmete järgi on parimad nisu ha-saagi väljavaated Saksas, Austrias, Kreekas, Itaalias ja Šveitsis, kus k. a. saak ületab l. a. kui ka viimase 6 aasta saagid, arvatud välja 1933. a. Teises järjekorras on enamuse P-Euroopasse kuuluvad riigid (Inglise, Rootsi, Eesti, Leedu, arvatavasti ka Taani ja Norra), kelle ha saak ületab küll 1929/33. a. keskmise, kuid jääb maha kahest viimasest aastast. Toodud aastate keskmise tasemeni saak ulatub Belgias, Hollandis, Soomes ja Doonau riikides peale Bulgaaria. Prantsuses, Poolas, Hispaanias ja arvatavasti ka Portugalis ei ole k. a. saak madalam möödunud, kui hea saagiga aastast, vaid on ka madalam toodud keskmisest.

Vene kohta puuduvad otsesed ametlikud andmed, kuid kaudsete allikate kaudu tõuseb sealne nisutoodang umbes 25 milj. kv üle möödunud aastase (300 milj. kv) toodangu

*) Iima Veneta. — *Excel. U. S. S. R.*

**) Eelhinnangud. — *Provisional figures.*

ja annab seega pärast maailmasõda rekordsaagi.

P.-Ameerikas on niusaagi viimased eelhindangud märksa nõrgemad eelmistest hinnangutest. Nii põhjustas tunduva saagi tagasimineku algul põud ja hiljem liigniiskuse, siis rooste ja varased külmad, mille all kannatas kahes tähtsamas nisukasvatajas maas (Ühendriigid ja Kanada) märksa ha-saak ja enam veel vilja kvaliteet. Arvestades viimaste erahinnanguliste andmetega, mis peagu iga nädal näitavad langust, ei küllni sealne käesoleva-aastane nisutoodang sise-maise tarvituse rahuldamiseks ja nii tuleb ka tänava mõõdunud aastale sarnaselt tarvituse ja toodangu vahe vanade tagavarade arvel. Viimaste eelhindangute järgi Ühendriikide nisutoodang ületab küll mõõdunud kui väga madala toodanguaasta 18% võrra ja tõuseb 160 milj. kv-le, kuid jääb siiski veel märksa maha 1928/32. a. (234 milj. kv) keskmisest. Sama nähtus esineb ka Kanadas, kus k. a. toodang arvestatakse 78,3 milj. kv-le, mis on kõrgem l. a. 4,2% võrra, kuid jääb ikkagi nõrgemaks 1928/32. a. keskmisest (112 milj. kv).

Aasia nisukasvatajates maades (arvatud välja Hiina, Mandžuuria ja Iraan) on k. a. nisutoodang enam-vähem l. a. tasemel, kuid ületab toodud aastate keskmise 5% võrra. Seevastu on Hiina nisutoodang mõõdunud aastast umbes 20% võrra madalam.

P.-Aafrika nisutoodang arvatakse langevat umbes 17% allapoole mõõdunud aasta tasemest ja tõusvat ligikaudu 1929/33. a. keskmisele tasemele.

Põhjapoolkera nisutoodang arvatakse tõusvat olevatel andmetel 838 milj. kv, mis ületab eelmise aasta 27 milj. kv võrra, kuid jääb siiski madalamaks 1929/33. a. keskmisest 53 milj. kv ehk 6% võrra.

Lõunapoolkeramaadest Argentiinas külvipindade vähenemise (külvipinnad on 25% madalamad mõõdunud aastast) ja ebasoodsa kasvamisaege ilmastiku (põud) tõttu arvestatakse sealne nisutoodang ulatuvat ca $\frac{2}{3}$ mõõdunud aasta omast, mis oli 68,8 milj. kv. Austraalias oli kasvamise olukord parem ja sealne nisutoodang on peagu mõõdunud aasta tasemel (37,2 milj. kv) või paremal ju-

hul veidi kõrgemgi. Seega osutub lõunapoolkera nisutoodang märksa madalamaks mõõdunud aastast.

Nisutoodang põhjapoolkeral (milj. kv).

Wheat Production on Northern Hemisphere.
(in Mill. Quint.).

	Euroopa Europe	P.-Ameerika North America	Aasia ¹⁾ Asia	Põhja- Aafrika North Africa	Kokku ²⁾ Total
1935 *)	410	244	145	30	838
1934	418	218	144	36	811
1933	478	224	142	30	872
1932	406	326	126	35	893
1931	391	346	140	32	909
1930	370	360	150	29	909
1929	395	310	132	34	871
1929—33	408	313	138	32	891

Peale omatarvituse käesoleva aasta lõikusest jääks üle ekspordiks Kanadas 40—50 milj. kv, Argentiinas ja Austraalias 45—50 milj. kv, Venes, Doonau maades, P.-Aafrikas ja teistes 25—30 milj. kv, kokku seega 110—130 milj. kv. Kuna välisisu tarvituse tõuseb eelhindangute järgi Euroopas 95—100 milj. kv ja väljaspool Euroopat 40—45 milj. kv, oleks impordi vajadus kokku 135—145 milj. kv. Seega ei rahulda käesoleva aasta nisutoodang kogu maailma tarvitust ja puuduv osa, milline tõuseb keskmiselt 20 milj. kv-le, tuleb rahuldada vanade tagavarade arvel, mis mõjub nõrgendavalt pakkumispingele ja parandavalt hindadele.

Rukkitoodang Euroopa riikides on allapoole mõõdunud kui ka viimase viie aasta keskmisest tasemest. Nii kujuneb rukkitoodang Poolas ja Saksas veidi madalamaks mõõdunud aastast, moodustades Saksas 75,5 milj. kv (m. a. 76,1 milj. kv) ja Poolas 63,8 milj. kv (m. a. 64,6 milj. kv). Noorematest põllumajanduslikest riikidest, kes on tõusnud viimaseil aastail ekspordijate hulka, on Lätis ja Leedus käesoleva aasta toodang mõõdunust madalam, moodustades Lätis 3 517 tuh. kv (m. a. 4078 tuh. kv) ja Leedus 6152 tuh. kv (m. a. 6638 tuh. kv). Samuti on langenud märksa Rootsi toodang ja ulatub 4395 tuh. kv-le, mis on mõõdunud aastast madalam 16% võrra. Soomes on rukkitoodang halve-

*) Eelteated. — Provisional figures.

¹⁾ Arvatud välja Vene, Hiina, Mandžuuria ja Iraan. — Encl.: U. S. S. R., China, Manchuria and Iran.

²⁾ Arvatud välja Hiina, Mandžuuria ja Iraan. — Encl.: China, Manchuria and Iran.

mate kasvuolude tõttu langenud m. a. 3948 tuh. kv-lt 3420 tuh. kv-le, — seega tagasiminekuks möödunud aasta tasemelt 13%.

Kogu põhjapoolkera rukkitoodang (Veneta) on 4% suurem möödunud aastast ja jääb vaid veidi allapoole 1929—33. a. keskmisest tasemest.

Rukkitoodang põhjapoolkeral (milj. kv).

Rye Production on Northern Hemisphere (Mill. Quint.)

	Euroopa P.-Ameerika		Kokku ¹⁾
	Europe	N.-America	
1935*	223	17	243
1934	27	5	284
1933	255	6	264
1932	237	12	251
1931	197	10	211
1930	235	17	255
1929	239	12	254
1929—33	232	12	247

*) Eelteated. — *Provisional figures.*

¹⁾ Veneta. — *Excl.: U. S. S. R.*

²⁾ Arvatud kaasa Türgi. — *Incl.: Turkey.*

Euroopa riikide käesoleva aasta odratoodang kujunes viimase 7 a. jooksul väiksemaks, peamiselt Rumeenias, Hispaanias ja Tšehhoslovakkias ebaõnnestunud lõikuse tõttu. Tunduva saagi tagasiminekuks on tegemist P.-Aafrikas, kuna Aasia maade toodang on küll veidi allapoole möödunud aasta tasemest, kuid ületab siiski toodud aastate keskmise. Seevastu P.-Ameerika odratoodang on üle kahe korra nii suur kui möödunud aastal ja tõuseb 9 milj. kv võrra üle 1929/33. a. taseme. Kogu põhjapoolkera odratoodang ületab Veneta, Indiata ja Aasia riikideta 9% võrra möödunud madala saagiga aasta, kuid jääb siiski 5% allapoole 1929/33. aasta keskmisest tasemest.

Odratoodang põhjapoolkeral (milj. kv).

Production of Barley (in Mill. Quint.).

	Euroopa P.-Ameerika		Aasia ²⁾ P.-Aafrika		Kokku ¹⁾
	Europe	N.-America	Asia	N.-Africa	
1935*	147	83	41	19	290
1934	154	40	43	29	266
1933	169	48	41	23	281
1932	169	84	89	24	316
1931	150	59	43	23	275
1930	165	96	40	20	321
1929	180	84	42	25	331
1929—33	166	74	41	23	304

*) Eelteated. — *Provisional figures.*

¹⁾ Veneta, Indiata ja teiste Aasia riikideta. — *Excl.: U. S. S. R., India and other countries of Asia.*

²⁾ Ainult Korea, Jaapan ja Türgi. — *Only Corea, Japan and Turkey.*

Euroopa kaeratoodang on peagu 1934. a. kõrgusel, kuid jääb siiski 10% madalamaks 1929/33. a. keskmisest. P.-Ameerikas loodetakse väga head saaki ja sealne k. a. kaeratootang ületab möödunud aasta kahekordselt ja toodud aastate keskmise 13% võrra. Kui arvata välja Vene, tõuseb k. a. kaera kogutoodang 490 milj. kv-le, mis kõrgem 1934. aastast 30% ja ühtub toodud viimaste aastate keskmisega.

Kaeratoodang põhjapoolkeral (milj. kv).

Production of Oats in Northern Hemisphere (in Mill. quint.).

	Euroopa P.-Ameerika		Kokku ¹⁾
	Europe	N.-America	
1935*	248	241	490
1934	244	126	376
1933	251	154	441
1932	269	241	515
1931	246	214	466
1930	249	251	507
1929	299	206	512
1929—33	269	218	486

Maisitoodangu lõplikuks kindlakstegemiseks on käsitadaolevad andmed praegu veel väga puudulikud, kuid üksikute tähtsamate maisitootjate riikide avaldatud andmesitikut nähtub, et Doonau maadest Rumeenias on ha-saak väga ebaühtlane ja isegi veidi madalam möödunud aastast tasemest, kuid olenevalt k. a. külvipindade 3%-sest tõusust on loodetav maisi kogutoodang eelhinrangute järgi peagu 1934. a. tasemel. Seevastu Ungaris, vaatamata sellele, et sealsed külvipinnad on ligemale 4% võrra suuremad kui möödunud aastal, moodustab maisitoodang vaid $\frac{2}{3}$ möödunud aastast tasemest ja $\frac{1}{4}$ 1929. ja 1933. a. keskmisest.

P.-Am. Ühendriikides, kui kõige suuremas maisitootjas maas, maisitoodang on 556 milj. kv, mis on kõrgem 1934. a. toodangust 59% võrra, kuid jääb siiski veel 12% võrra madalamale 1929. ja 1933. a. keskmisest. L.-Aafrika maisitoodang, milline hinnatakse 16 milj. kv-le, jääb märksa maha möödunud aastast (21,7 milj. kv) ja on peagu võrdne toodud viie aasta keskmisega (15,3 milj. kv).

Kokkuvõttes tuleb märkida: kuigi käes-

*) Eelteated. — *Provisional figures.*

¹⁾ Veneta. — *Excl.: U. S. S. R.*

²⁾ Arvatud juurde Aasia ja P.-Aafrika. — *Incl.: Asia and N.-Africa.*

olev aasta töötas kujuneda esialgsete andmete järgi (suuremad kasvupinnad ja algul soodne ilmastik) märksa saagirikkamaks eelmisest ja tuua uusi raskusi teravilja — peamiselt nisu ja rukki — turustamise alal, siis viimaste hinnangute järgi on olukord muutunud. Praeguste andmete järgi, millised veelgi osutuvad tõenäoliselt kõrgemaks tegelikult kättesaadavast toodangust, vähenevad vanad nisutagavarad tarvituse ja k. a. toodangu vahe ulatuses. Nii väheneb teraviljaturul toiduvilja pakkumis-

pinge ja turg tõenäoliselt peaks muutuma kindlamaks.

Söödaviiljade toodang koguselt töötab kujuneda küll möödunud aastast suuremaks, kuid mitmetes Euroopa maades on vihm kvaliteeti suuresti rikkunud ja seetõttu söödaväärtuselt võib toodang kujuneda väiksemaks eelmisest aastast ning hinnad võivad kõveneda. Seda enam on põhjust selliseks arvamiseks seepärast, et karjasaaduste konjunktuur on paranenud ja see võib põhjustada suuremat nõudmist söödaviiljade järgi.

TOOSTUS JA KAUBANDUS

TELLISKIVITEHASTE ARV JA TOODANG. NUMBER AND PRODUCTION OF BRICK WORKS.

Telliskivitehastest suure osa moodustavad väikesed, kohaliku tähtsusega tehased ning seetõttu täpsama statistika pidamine tehaste arvu ja toodangu kohta on võrdlemisi raske. Küsimusele, kui suur arv telliskivitehaseid oli meil enne maailmasõda, võime leida usutava vastuse Põllutööstusministeeriumi poolt 1919. a. toimepandud põllumajandusliku üleskirjutuse andmeist, kuna tähendati üles ka maal-asuvad telliskivitehased. Selle järgi oli telliskivitehaste arv Eestis Petserimaata kokku 156.

Telliskivitehaste arv 1919. a. põllumajand. üleskirjutuse andmeil.

Telliskivitehaste toodang enne maailmasõda. Pre-War Production of Brick Works.

Number of Brick Works in 1919, According to Agricultural Census Data.

	Tehaste arv Number of Works	Ahjude arv Number of Ovens.
Harju	27	35
Viru	26	26
Järva	12	12
Lääne	16	18
Pärnu	11	11
Viljandi	16	17
Tartu	21	21
Võru	24	24
Saare	8	8
Kokku — Total	156	167

	Tehaste arv Number of Works	Telliskivi- toodang (milj. tk.) Brick Production (in Mill.)
Harju	10	7,2
Viru	19	2,6
Järva	4	3,1
Lääne	6	0,6
Pärnu	15	6,5
Viljandi	11	1,7
Tartu	19	5,2
Võru	16	0,8
Valga	5	2,3
Saare	10	0,2
Kokku — Total	115	30,2

Suuremate tehaste toodangu kohta enne sõda annab ülevaate kaubandus-tööstusministeeriumi poolt omal ajal koostatud tabel, mis käsitleb andmeid 115 ettevõtte kohta.

Arvestades võimalusega, et osa ettevõtteid andis üles tegeliku normaalaraja toodanguna tehase tootevõime ning et 1919. a. ülestähendatud ettevõtetest mõnesugune % seisis vaheldumisi, võiksime telliskivitehaste normaalaraja toodangut hinnata vast eelmisest kokkuvõttest saavutatud arvu — ca 30 milj. kivile aastas. Telliskivide väljavedu sõjaeelseil aastail hinnati ca 10 milj. kivile aastas. Lõviosa sõjaeelsest toodangust andis kümme-konkna suuremat ettevõtet, millised loetletud järgnevalt (vt. lmk. 738):

Iseseisvusaastate kohta tehaste koguulatus andmestik puudub, kuna hiljem ei ole teostatud vastavaid ülemisi üleskirjutusi. Jooksva statistika poolt jälgiti iga-aastaselt

	Asutamisasta Year of Establishment	Ahju arv Number of Ovens	Tootmisvõime (milj. tk.) Capacity (in Mill.)	Märkused Comments
Loksa tehased — Harjumaal	1874	4	6	1934. töötas
Sindi auru - telliskivitehas — Pärnumaal	1898	3	5	" seisis
Valtu telliskivitehas — Harjumaal	1898	1	3,5	" " ¹⁾
Ilmatsalu telliskivitehas Tartumaal	1890	1	2,5	" töötas
Vanaaseme telliskivitehas Tartumaal	1912	1	1	" "
Meyer ja Jesionovsky telliskivitehas Valgas	1908	1	2	" seisis
Võsu telliskivitehas — Virumaal	1895	1	1	" "
Kreenholmi puuvillavabriku telliskivitehas — Narvas	1882	1	2	" töötas
Paide telliskivitehas — Paides	1914	1	2	" seisis
Popovka telliskivitehas — Narvas	1898	1	1	" töötas

suurtööstusettevõtete tegevust ning harve mini ka kesk- ja väiketööstuse omi. Peale sõjajärgset seisakut patendiga töötavate ettevõtete arv tõusis 58-ni 1922. a. ning jõudis hiljem (1924) 95-ni; arv sellest peale langeb; nii oli 1926. a. tegevuses 73 ning 1934. a. ainult veel 30 ettevõtet. Vähenemist ei põhjustanud arvestusvormiline asjaolu: ligikaudu on teada (maksujaoskondade andmeil), et 1926. a. tegutses tööstusliku patendita 50 ettevõtet ning 1935. a. (omavalitsusasutiste andmeil) — 42 ettevõtet. Tuleb arvatavasti oletada, et savitelliskivide laialdasem tarvitamine vähenes.

Eelmisest ligikaudu tuletatud üldarvust on näha, et savitelliskivide tarvitus (laoseisudega ei ole arvestatud seejuures) oli suurim 1923. ja 1924. a., kust peale langes ning tõusis uuesti 1928—29. a., hiljem tarvitus langes jällegi. 1934. a. (otsustades töötajate arvu järgi ka 1935. a.) näitab ta uut tõusu. Siin on täielikult jäetud välja väiksemad, patendita töötanud ettevõtted; nende aastane toodang arvatavasti ei ületa palju 1—2 milj. telliskivi.

¹⁾ Alustas tegevust uuesti 1935. a.

Savitelliskivide toodang (milj. tk.) (patendiga tegutsenud ettevõtted).

Clay Brick Production (in Mill.) (Works with Operating License).

	Suurtööstus Large sized	Keskööstus Medium sized	Väiketööstus Small Works	Kokku Total	Savitelliskivide väljaveo ¹⁾ Exports of Bricks	Ülejääk oma tarvituseks Surplus for Do- mestic Market
1922	5,9	1,3	1,8	9,0	0,1	8,9
1923	12,0	2,8	2,1	16,9	0,0	16,9
1924	9,1	4,8	2,5	16,4	1,2	15,2
1925	5,1	5,2	2,7	13,0	1,4	11,6
1926	8,3	15 ²⁾	7,6	7,4 ²⁾
1927	13,0	20 ²⁾	13,7	6,3 ²⁾
1928	17,8	4,4	..	25 ²⁾	13,7	11,3 ²⁾
1929	8,4	3,6	..	15 ²⁾	1,8	13,2 ²⁾
1930	2,5	9 ²⁾	0,3	8,7 ²⁾
1931	2,9	10 ²⁾	—	10,0 ²⁾
1932	2,4	3,7 ³⁾	..	9 ²⁾	—	9,0 ²⁾
1933	2,8	2,9 ³⁾	..	8 ²⁾	—	8,0 ²⁾
1934	5,5	3,0 ³⁾	..	11 ²⁾	—	11,0 ²⁾

Peale savitelliskivitehaste tegutseb meil alates 1910. a. lubjatelliskivitehas (o/ü „Siikaat“) ja põlevkivituha-kivide tehas; viimane asutati Balti Puuvillavabriku juurde 1929. a. Järgnevalt toome andmeid nende tehaste toodangu kohta viimastel aastatel (milj. tk.).

	Siikaat- kiviil.	Põlevkivituha- kiviil.
1927	2,5	—
1928	4,0	—
1929	4,2	1,2
1930	4,4	3,5
1931	3,3	2,4
1932	3,1	2,7
1933	2,1	—
1934	2,0	1,4

Nende kolme liigi telliskivide üldist tootmist viimastel aastatel võime hinnata seega ümmarguselt 15 milj. kivile aastas. Võttes arvesse eeltoodud andmed suuremate tehaste tootevõime ja väljaveo kohta näib, et praegu oleval tehastel ei peaks olema raske vajaduse korral oma toodangut tunduvalt tõsta.

¹⁾ Väliskaubanduse andmeil; telliskivi kaaluks võetud ümberarvutamisel 2,5 kg.

²⁾ Oletatav kokkuvõttearv.

³⁾ Suuremad kesktööstusettevõtted.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond on andnud loa:

• Boris Vinterfeldt'ile, Tallinnas, Kotsebue tän. nr. 16-a puuvilla- ja siidkan-

gaste kudumistööstuse sisseseadmiseks. Ettevõtte annab tööd 12 töölisele. Jõuandjateks elektrimootorid kogujõuga 4 h. j. Kootakse mitmesuguseid puuvillaseid ja siidriideid.

● August Annuk'ile, viia üle temale kuuluv trükkikoda „Varrak” Tartus, Suurturule nr. 2 (end. Schnakenburgi trükkikoja ruumidesse). Ettevõtte annab tööd 15 töölisele. Jõuandjateks elektrimootorid kogujõuga 6,5 h. j. Valmistatakse mitmesuguseid trükitöid.

● Joh. Tähe & Ko, Keilas, jahuveskis töö algamiseks. Ettevõttes leiab tööd 4 töölist. Jõuandjaks imevgaasimootor 50 h.j. Jahvatatakse mitmesugust teravilja.

● Reinhold Tofer'ile, Keilas, villakraasimis-, ketramis- ja kudumistööstuses töö algamiseks. Ettevõttes leiab tööd 50 töölist ja tema tööalaks on villakraasimine, -ketramine ja villaste riiete kudumine.

● Aliide Loderaud'ile, Tartus, Uue-turu tän. nr. 11 peeglitööstuses töö algamiseks. Töökojas leiab tööd 5 töölist. Valmistatakse ja lihvitakse mitmesuguseid peegleid.

● A. Laos'ele, Tartus, Kiivi tän. nr. 42 stantsimistöökogas töö algamiseks. Ettevõttes leiab tööd 5 töölist. Jõuandjaks 1,5 h. j. elektrimootor. Valmistatakse mitmesuguseid plekkitarbeid, nagu: kirjakaste, metallkäsne, lukke, sõelu, karpe, toose, tulemasinaid jne.

● Maria Jegorov'ile, Tallinnas, Veenri tän. nr. 29 siidkangaste kudumistööstuses „Tallinna siiditööstus” töö algamiseks. Ettevõttes leiab tööd 9 töölist. Jõuandjateks elektrimootorid kogujõuga 3 h.j. Kootakse igasuguseid kangaid siidist.

● Eesti trükitööstuse ja kirjastuse a/s. „Ühiselu” Tallinnas Majandusministeerium lubas osta kaks „Linotype” ladumismasinat ümmarguselt 35 000.— kr. väärtuses. A/S. kuuluva trükkikoja täiendamine osutus tarvilikuks trükkikojas trükivate ajalehtede kausta ja lehekülgede arvu suurendamise otstarbel.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAMA TEGEVUS SEPTEMBRIS.

TALLINN HARBOUR IN SEPTEMBER.

Tallinna sadama laevasõidus käesoleva aasta septembris ilmneb sügise tulekuga talvine kaasaskäiv tagasimine. Välissõidus kui ka rannasõidus oli laevade läbikäik nii arvult kui mahult septembris märksa väiksem kui kuu varem. Sisse tuli välissõidust septembris 143 laeva 87 372 net. rgt (augustis 162 laeva 103 745 net. rgt) ja väljus 138 laeva 84 530 net. rgt (aug. 166 laeva 100 830 net. rgt). Rannasõidust tuli sisse septembris 281 laeva 15 770 net. rgt ja väljus 271 laeva 14 399 net. rgt, augustis oli sissetulnud laevade maht 18 085 net. rgt ja väljunud — 21 301 net. rgt.

Kaupade vedu välissõidus oli samuti septembris märksa väiksem eelmisest kuust. Kaupade läbikäik septembris ulatus 46 990 tn eelmise kuu 54 176 tn vastu. Vähenemine sündis väljaveo arvel, mis jäi septembris üle poole väiksemaks eelmisest kuust, ulatudes vaid 16 893 tn eelmise kuu 34 684 tn vastu. Metsa väljaveo tagasimine põhjus-

tas väljaveo vähenemist laevadel. Sissevedu laevadel septembris oli märksa suurem eelmisest kuust, nimelt 30 990 tn eelmise kuu 19 312 tn vastu. Septembris toodi sisse laevalaadungiviisi raskekaalulisi kaupu nagu kivisütt, väävlit, suhkrut, petrooleumi ja muud. Tõlde on tänavu välissõidus navigatsioonialgusest kuni seni laevadega nii sisse kui välja veetud rohkem kaupu kui eelmisel aastal. Sisse veeti seni 171 118 tn ja välja 254 700 tn, vastavad arvud aasta varem olid 132 177 tn ja 247 461 tn.

Rannasõidus veeti septembris kaupu sisse 13 516 tn ja välja 1845 tn, eelmise kuu arvud olid veidi suuremad, nimelt 13 889 tn sissevedu ja 2130 tn väljavedu.

Reisijate vedu septembris välismaalt ulatus 1 946 reisijani ja välismaale 2 258 reisijani, mis üle poole väiksem kui eelmisel kuul, kuna väibus suvine turistide liiklus. Tänavu oli reisijate liiklemine Eesti ja välis-

maa vahel tunduvalt elavam kui möödunud aastal. Üldse tuli sisse tänavu välismaalt navigatsioonihooaja algusest senini 22 331

reisijat (eelmisel aastal 17 858 reis.) ja väljus 22 820 reisijat (eelmisel aastal 18 259 reis.).

TALLINNA SADAM 5.—14. OKT. S. A. — TALLINN HARBOUR.

Möödunud nädalal tuli välissõidust 14 liinilaeva ja 15 trampilaeva. Soomest tuli 14 laeva, milledest 7 oli liinilaeva; liinilaevad tõid 147 tn segakaupa ja 449 reisijat; trampilaevad meile kaupa ei toonud, kuna tulid ainult läbisõidul võtma moona; trampilaevade hulgas oli 3 väikesemahulist mootorpurjelaeva. Saksast tuli 4 laeva, neist 3 liinilaeva; viimased tõid 18 reisijat ja 389 tn segakaupa, kuna trampilaevad ainult 5 reisijat. Ingliseest tuli 1 liinilaev, tuues 11 reisijat. Rootsiest tuli 2 laeva, neist liinilaev tõi 26 tn segakaupa ja 7 reisijat, trampilaev tuli tühjalt. Taanist tuli 3 laeva, kõik tühjalt, osalt võtma moona, osalt remonti. Liinilaevu tuli veel Prantsusest ja Poolast vähese kaubaga ja mõne reisi ajaga. Trampilaevadest tuli täie koormaga 2 laeva: 1 Belgias ja teine Venest petrooleumiga. 1 trampilaev tuli Riias Helsingisse minnes läbisõidul bensiini võtma.

Möödunud nädalal väljus välismaale rohkem laevu kui tuli sisse, nimelt 26 trampilaeva ja 16 liinilaeva. Trampilaevade hulgas olid mõned väikesemahulised mootorpurjelaevad, mis väljusid meilt Soome. Üldse väljunud laevadest läks Soome 18 laeva, neist 7 liinilaeva, millised viisid meilt 234 tn segakaupa ja 489 reisijat; trampilaevad viisid rukist, vanaarada, bensiini ja osa läks tühjalt. Saksa läks üldse 5 laeva segakaupa ja väikese arvu reisi ajatega. Inglise läks 6 laeva; suuremalt osalt viisid nad metsamaterjali ja tselluloosi. Rootsi läks 4 laeva, milledest 2 laeva viisid Tallinnast väikesel määral kaupa — peamiselt õli ja paberit, ja 1 laev Jaagurahult kividega. Liinilaevu läks veel: 1 Poola 131 tn segakaubaga ja Prantsusse 348 tn kaubaga. Nimetatamata 7 trampilaevast läks ainult 1 laev tselluloosiga ühendriigesse, teised läksid laadimata või väikese koormaga Taani (2 l.), Venesse (2 l.), Belgiasse (1 l.) ja Leetu (1 l.).

VALUUTAHINNAD. EXCHANGE RATES.

	Tallinna börs				Londoni börs	
	100 \$, 100 £ jne. eest Eesti krooni				1 £ eest \$, Saksa mk. jne.	
	14. X. 1935		8. X. 1935		14. X. 1935	8. X. 1935
	Ost	Müük	Ost	Müük		
\$ (dollar) . . .	369	377	369	377	4,9031	4,9006
£ (Inglise n.) . .	1811	1835	1811	1835		
Saksa riigimark . .	137,00	140,50	137,00	140,50	12,18	12,185
Soome mark . . .	7,98	8,10	7,98	8,10	226,87 ¹⁾	226,87
Prantsuse fr. . .	24,30	24,60	24,30	24,60	74,41	74,38
Belgia belga . . .	62,15	63,15	62,30	63,30	29,125	29,045
Helvetsia fr. . .	120,80	121,80	120,15	121,05	15,055	15,057
Itaalia liir . . .	29,35	30,10	29,45	30,20	60,31	60,03
Eesti kroon . . .					18,25 ¹⁾	18,25
Rootsi kroon . . .	93,40	94,60	93,40	94,60	19,393	19,393
Taani kroon . . .	80,85	82,06	80,85	82,06	22,40	22,40
Norra kroon . . .	90,95	92,16	90,95	92,16	19,903	19,905
Tšehhoslov. kr. . .	15,25	15,56	15,30	15,60	118,43 ¹⁾	118,12
Hollandi kulden . .	250,10	253,10	249,25	252,25	7,2325	7,2525
Läti lair	110,00	112,50	110,00	112,50	15,00 ¹⁾	15,00
Cerv. rubla					5,662 ¹⁾	5,661
Austria šilling . .	69,80	71,20	70,15	71,55	25,93 ¹⁾	25,81
Ungari pengő . . .					25,75 ¹⁾	25,50
Poola zlott	69,45	70,45	69,55	70,55	26,06 ¹⁾	26,06
Leedu liti	61,00	62,50	61,20	62,10	29,25 ¹⁾	29,25
Danzigi kulden . .	69,45	70,45	69,55	70,55		

1) 12 X 1935

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS.

	Nädalas:		1935. a. 1. I kuni 13. X	1934. a. 1. I kuni 14. X	1933. a. 1. I kuni 15. X
	7./X- 13./X 1935	30./IX- 6./X 1935			
VOI (tonni) Butter (tons)	328,6	338,1	8940,0	8349,2	7655,6
Sellest:					
Saksa	129,7	200,8	3490,5	2525,2	2878,6
Inglise	198,7	132,8	5131,7	5659,1	3968,4
Belgiasse	—	—	42,3	15,4	217,6
Soome	—	—	—	2,1	274,7
MUNAD (tuh. tk.) — Eggs (1000)	1454	1206	41100	29782	15576
Sellest:					
Inglise	70	81	21776	17942	6013
Saksa	1332	1053	15498	8314	5954
PEEKON (tonni) — Bacon (tons)	61,8	36,1	1702,6	1882,9	2308,2
LINA (tonni) Flax (tons)	4,6	—	4298,3	3071,5	2663,4
Sellest:					
Inglise	—	—	2380,1	2212,3	1631,7
Belgiasse	—	—	70,3	121,6	679,7
Soome	4,6	—	139,4	99,3	119,3
Saksa	—	—	1092,3	528,8	21,5
Prantsusse	—	—	10,3	60,5	50,2

TAHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. II.	7/X	30/IX	%	September		English Nomenclature see No. II.	7/X	30/IX	%	September	
	13/X	6/X		1935	1934		1935	1934			
SUUREMÜÜGIHINNAD Tallinnas börsikom. noteeringute järgi (kr. kv)											
Teravill, jahu ja kartul											
1. Rukis	12,75	12,75	0	12,59	10,03	70. Searasv, sulatamata	75	75	0	63	50
2. Nisu	15,75	15,00	+5,0	14,25	12,84	71. " sulatatud	90	90	0	81	160
3. Oder, õlle	—	—	—	—	15,00	72. Loomarasv, sulatamata	50	50	0	49	60
4. " sõõda	—	—	—	—	9,04	73. " sulatatud	70	70	0	63	75
5. Kaer	—	—	—	—	7,34	74. Heringad, soolatud	45	45	0	45	50
6. Rukkijahu	14,80	14,80	0	14,10	11,70	75. Rõimed, värsked	12	14	-14,8	21	13
7. Rukkipüü	22,00	21,69	+1,4	21,13	19,35	76. Kilud	25	25	0	25	15
8. Nisupüü (kõrgem sort)	35,50	34,50	+2,9	27,00	23,83	77. Riis	75	75	0	75	50
9. Kartulid, ekaport	—	—	—	—	—	78. Mann	40	40	0	40	50
10. " piirituse	—	—	—	—	—	79. Kartulijahu	25	25	0	25	30
11. " vabrik	1,65	—	—	—	—	80. Suhkur	43	43	0	43	44
Piimasaadused ja kunstvõi											
12. Juuat šveitsi (kg)	1,30	1,30	0	1,30	1,00	81. Sool	5	5	0	5	5
13. Margariin	0,71	0,70	+1,4	0,70	0,67	82. Ristikkhein	6,7	6,1	+9,8	5,3	4,7
Koloniaalkaubad											
14. Suhkur	43,13	42,38	+1,8	42,13	42,86	83. Asahein	5,2	4,9	+6,1	4,2	3,6
15. Sool, Vene	2,50	2,50	0	2,50	3,50	84. Põletispuud, kase (m ³)	634	634	0	634	563
16. " Saksa	2,50	2,50	0	2,50	3,33	85. " männi	423	423	0	423	387
17. " Inglise	2,50	2,50	0	2,50	—	86. Petrooleum (l ¹)	11	11	0	11	—
18. Riis, Burma II	45,00	45,00	0	45,00	43,75	PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
19. Tee, Or. Pek., Pseillon (kg)	5,75	5,75	0	5,75	5,75	Rukis — (kr. kv.)					
20. Kohv, Rio, Santos jne.	4,68	4,68	0	4,68	4,75	87. Hamburg (La Plata)	7,95	7,77	+2,3	7,14	10,23
21. Heringad, S. Matties (tünn)	38,50	35,00	+10,0	35,00	34,00	88. Chicago	7,90	7,97	+3,0	6,56	11,35
22. " Matfala	42,50	39,50	+7,6	39,50	37,00	89. Winnipeg	6,44	6,48	-0,6	5,83	9,50
Ehitusmaterjal											
23. Telliskiviid (1000 tk.)	40,00	40,00	0	34,00	35,00	Nisu — (kr. kv.)					
24. Tsement (tünn) ¹⁾	6,45	6,45	0	6,45	6,33	90. Hamburg (Manitoba I)	15,38	15,13	+1,7	14,46	—
25. Lubi	—	—	—	—	3,33	91. Liverpool	12,36	13,04	-5,7	12,30	11,33
26. Tsementvalge (kg)	0,47	0,47	0	0,47	0,52	92. Chicago	14,31	14,24	+0,4	12,72	18,65
27. Ooker	0,22	0,22	0	0,22	0,22	93. Winnipeg	12,57	12,79	-1,7	12,09	11,42
28. Värvits	65,50	65,50	0	65,50	58,00	Mais — (kr. kv.)					
Metallid											
29. Raud, sordi	14,00	14,00	0	14,00	13,00	94. Tallinn	—	—	—	—	—
30. Teras, vedru	25,00	25,00	0	25,00	25,00	95. Chicago	9,03	8,89	+1,6	11,38	11,14
31. Ingliseina	495,00	495,00	0	495,00	491,00	Võl. (sent. kg)					
32. Seatina	45,50	35,50	+24,7	36,50	29,30	96. Tallinn	169	156	+8,4	148	89
33. Vaskplekk, punane	185,00	175,00	+6,7	175,00	170,00	97. Kindlustatud hind	130	130	0	130	110
34. " valge	180,00	150,00	+6,7	150,00	157,00	Londonis.					
35. Tseinkplekk	67,50	67,50	0	67,50	68,00	98. Taani	235	230	2,2	225	190
Kiie ja nahk											
36. Puuvillaneriie, bias (mtr)	0,56	0,56	0	0,56	0,56	99. Eesti	—	—	—	—	103
37. " mitkai	0,42	0,42	0	0,42	0,42	100. Läti	—	—	—	—	108
38. Tallanahk, Eesti nah. (kg)	2,03	2,03	0	2,03	2,13	101. Leedu	204	188	+8,5	174	108
39. " Am. nah. I. s.	2,33	2,33	0	2,33	2,43	102. U-Meremaa	221	208	+6,3	198	130
Kütteained, õlid jne.											
40. Kivistus, auru, Newcastle	2,50	2,55	-2,0	2,55	2,74	Manchesteris.					
41. " sepa	2,75	2,75	0	2,75	2,94	103. Taani	238	231	+3,0	228	194
42. Põlevkivi, I-a s.	0,80	0,80	0	0,80	0,85	104. Eesti	219	202	+8,4	190	127
43. Turvas	0,83	0,83	0	0,83	0,83	105. Läti	219	202	+8,4	190	125
44. Põlevkiviõli	4,80	4,80	0	4,80	5,25	106. Soome	226	220	2,7	216	—
45. Nafta, Ameerika ja Poola	10,25	10,25	0	10,25	10,50	107. Rootsi	222	212	4,7	211	142
46. Petrooleum, Vene ja Am.	10,25	10,25	0	10,25	11,28	Berliinis.					
47. Bens., R.-põlevk. segab. (li)	0,26	0,26	0	0,26	0,27	108. Saksa margivõi	356	356	0	358	379
48. " välismaa, I sort	40,00*	40,00*	0	40,00*	0,29	109. Pean meiereivõi	348	348	0	350	370
VÄIKEMÜÜGIHINNAD Tallinnas (sent. kg.)											
49. Rukis	—	—	—	—	—	110. Meisereivõi	337	337	0	339	353
50. Nisu	—	—	—	—	—	111. Kopenhaagenis. — Taani	191	186	+2,7	182	146
51. Oder	—	—	—	—	—	Peelkon. (sent. kg)					
52. Kaer	12,0	13,0	-7,7	11,3	8,0	112. Tallinn 60 — 72 kg I s.	72*)	71*)	+1,4	64	64
53. Rukkijahu	14,8	14,8	0	14,0	11,6	113. " { 55,5 — 59,5 " "	67*)	66*)	+1,5	59	59
54. Sepikujahu	28,0	25,0	+12,0	20,2	18,0	114. " { 72,5 — 75,0 " "	63*)	62*)	+1,9	55	55
55. Kartulid	3,9	4,5	-13,3	3,6	2,8	115. " { 75,5 — 80,0 " "	—	—	—	—	—
56. Piim, II valik	9	9	0	8	8	Londonis (kõrgem not.)					
57. Lauavõi	165	160	+3,1	154	125	115. Taani	169	159	+6,3	152	109
58. Kõõgivõi	150	140	+7,1	135	110	116. Eesti	164	153	+7,2	144	155
59. Koor, rõõsak (liiter)	95	95	0	91	90	117. Läti	162	152	-6,6	142	155
60. " hapu	95	95	0	95	89	118. Leedu	164	153	-6,5	144	155
61. Kanamunad (paar)	12	11	+9,1	9	8	119. Rootsi	168	155	-8,4	146	159
62. Sealiha, keeduliha	65	65	0	64	58	120. Iiri	189	178	-8,2	162	173
63. " praehiha	70	70	0	66	65	121. Poola	160	150	-6,7	140	154
64. Loomaliha, supilliha	45	40	+12,5	41	35	Lina — Võru-Petsari.					
65. " praehiha	55	55	0	53	60	122. Ristna (R)	116	102	+13,7	102	94
66. Vastikalha, esim. veer.	60	50	+20,0	45	48	123. Hoffsdreiband (HD)	107	93	+15,0	98	86
67. " tag.	75	60	+25,0	59	58	124. Dreiband (D)	98	84	+16,7	84	78
68. Lambaliha, esim. veer.	45	45	0	45	46	125. Ordin-dreiband (OD)	87	73	+19,2	73	70
69. " tag.	55	50	+10,0	54	51	126. L. ordin. dreib. (LOD)	78	62	+22,6	62	61
						127. Takuprakk (H)	64	50	+28,0	50	49
						Mujal Eesti.					
						128. Ristna (R)	114	100	+14,0	100	98
						129. Hoffsdreiband (HD)	105	91	+15,3	91	83
						130. Dreiband (D)	96	82	+17,1	82	75
						131. Ordin. dreiband (OD)	85	71	+19,7	71	67
						132. L. ordin. dreib. (LOD)	74	60	+23,8	60	58
						133. Takuprakk (H)	62	48	+29,2	48	46

1) fr. Rakvere; 2) 14/X — 20/X; 3) 7/X — 13/X. *) 100 kg.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG — BUTTER MARKET.

Võituru seisukorra kujunemine möödunud nädalal oli mitmeti üllatuslik. Intensiivse tõusu tõttu meie võihind Inglises jõudis võrdlemisi lähedale Taani võihinna tasemele ning ületas tunduvalt Saksast saadava võihinna, mis viimastel aastatel oli alati kõrgem.

Besti võihinna noteeriti möödunud nädalal Manchesteris 122—124 š cwt eelmise nädala 112—114 š vastu. Noteering on tavaliselt osutunud madalamaks tegelikult saadavast hinnast, seekord aga kujunes seisukord vastupidiseks, kuna noteerimisel arvestati Inglisest saadavaks hinnaks fob Tallinn 100 š cwt ehk 180 snt kg. Seega kõvenes Inglisest saadav hind ühe nädalaga üle 30 snt kg kohta. Et Saksast saadav hind jäi endiseks, s. o. 168 snt kg, noteeriti meie eksportvõi hinnaks vastavalt üksikutele turgudele väljaveetud võikoguste vahekorra kujunemise järgi 169 snt kg.

Vaatamata senisele suurele hinnatõusule peetakse üldist seisukorda võiturul kindlaks ja edaspidist hindade kõvenemist tõenäoliseks, kuna võleksport ookeanitagustest kui ka Euroopa tähtsamatest karjamajanduslikest maadest osutab vähenemist ja tarvitust importmaades on haruldaseks suur.

Võitarvituse suurenemise tõttu näitavad võitagavarad Inglises pidevat vähenemist. Nii oli k. a. septembri lõpul võid külmutusmajades 831 000 kasti, augusti lõpu 1 064 000 kasti vastu. Möödunud aasta septembri lõpul ula-

tus võitagavara 1 400 000 kastile, olles seega k. a. septembri lõpu võitagavarast suurem ligi 600 000 kasti ehk 300 000 cwt võrra.

Või väljavedu Taanist vähenes septembris 11% võrra, võrreldes möödunud aasta sama kuu väljaveoga. Samaselt on ka kogu üheksa kuu või väljavedu vähenenud. Seejuures on veetud Taanist võid Saksa 43% võrra enam kui eelmisel aastal, tõustes üldises väljaveos osatähtsusele 16%-le möödunud aasta 10% vastu. Uus-Meremaalt ja Austraaliast on või sissevedu Inglisse suurenenud septembris 508 000 kastile möödunud aasta septembri 334 500 kasti vastu. Oktoobris aga arvatakse või sisseveo vähenemist Uus-Meremaalt ja Austraaliast, võrreldes möödunud aasta sama kuu sisseveetud võikogusega.

Siseturul maksus või möödunud nädalal snt kg: Tallinnas — lauavõi 165 snt., köögivõi 150—155 snt, Tartus — lauavõi 155—165 snt, köögivõi 130—150 snt, Narvas — lauavõi 150—170 snt, köögivõi 120—150 snt, Viljandis — lauavõi 170 snt (kaupl.), köögivõi 135—150 snt, Pärnus — lauavõi 170 snt (kaupl.), köögivõi 135—140 snt, Valgas — lauavõi 155—165 snt, köögivõi 125—150 snt ja Rakveres — lauavõi 170 snt ja köögivõi 135 snt kg.

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Inglisse 2 552,5 tünni ja Saksa 968 tünni, Lähti 2 tünni, Tšehhoslovakkiasse 1 tünni.

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturul on seisukord kõvenenud. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering tõusis 6 š võrra tsentnerilt 92 š-le tsentner. Hinnatõus on tingitud peamiselt nõudmise elavnemisest.

Peekonsigade noteeringut tõsteti 1 snt võrra kg-lt. Käesoleval nädalal maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg	72	67	61	55
55,5—59,5 „	67	63	57	51
72,5—75 „	67	63	57	51
75,5—80 „	63	59	56	50

Saksa saadeti möödunud nädalal 1116 siga. Kogusummas on Saksa senini saadetud 1841 siga. Saksa saadetavate sigade keskmine kaal on üldiselt veel liiga madal, mistõttu seakasvatajatel tuleb pöörata suuremat tähelepanu sigade toitmisele. Saksa turg eelistab raskemaid sigu umbes 130—150 kg vahel, kuid meie seakasvatajad saavad eksporttapamajadesse peamiselt sigu, kelle kaal kõigub 100 kg ümber. Siin tuleb seakasvatajatel panna enam rõhku välisturu nõuetele ja neis kohameda kiiresti.

Elussigade ekspordi avanemisega Saksa langes nüüd tunduvalt tapetud sigade nädala-

toodang eksporttapamajades. Möödunud nädalal tapeti eksporttapamajades 1724 siga. Mõni nädal tagasi oli nädalatoodang veel ca 2400 siga. Kogusummas tapeti eksporttapa-

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tallinna turul oli veiseid möödunud nädalal kaunis rohkesti, mistõttu ka nõrgemate lihasortide hinnad lõdvenesid. Kuna sagedased vihmaad rikuivad tõuvilja põhu, muutub veiste ületalvepidamine küllalt raskeks, mistõttu talupidajad on sunnitud vähendama karja. On loota, et siiski liiga suurt ülepakkumist ja seega hinnalangust ei tule, sest kallima sea-, vasika- ja lambalihahinnast olenevalt tarvitatakse enam veiseliha. Samuti väheneb ülepakkkumise pinge detsembrist, mil veiseliha eksport algab Soome. Praegu maksub veiseliha 15—37 snt kg vastavalt headusele. Eluskaaluhinnad: nrumatud 20—23, keskmised 17—19 ja lahjad 15—17 snt kg. On loota hindade püsimist.

Vasikalihahinnad vähese pakkumise tõttu kõvenevad järjekindlalt. Nuumvasikatest maksti ja makstakse praegu 53—65 snt, keskmistest 43—52 ja lahjadest 37—45 snt kg. Eluskaalus vastavalt 48, 35 ja 27 senti kg. On loota hindade püsimist.

Samuti on lambaliha hinnad kõvenenud nii sise- kui välisurul. Eksportlammaste tapakaalu hind noteeriti 5 senti kõrgemalt eelmise nädala hinnast. Praegu makstakse tapakaalust 75—80 ja siseturu lambalihast 37 kuni 45 snt kg. Eksportlammastest saatejamaas 30—35 ja siseturu lammastest 20—30 snt. On kindlasti loota hindade püsimist.

Sealihahinnad seoses rohke elus- kui ka sealiha ekspordiga tõusid nädala jooksul ligemale 10 senti kg. Möödunud nädala lõpul,

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Möödunud nädalal võis Inglise kanamunaturul märgata hindade paranemist. Nii kõvenesid munahinnad Londonis järgmiselt: Inglise sisemaa 1 š, Taani 9 penssi, Hollandi ja Austraalia munad 6 penssi 120 tk. kohta. Kuna Eesti kanamunad Londoni turul puudusid, ei noteeritud ka nende hinda. Arvestades üldise hindade kõvenemisega noteeriti meie eksportmunade hinnaks 68 snt kg franko kogumispunkt. Eelnimetatud noteeringust

majades k.a. 9 kuu jooksul 80 629 siga 57 528 sea vastu läinud aastal. Seega on eksporttapamajade läbikäik suurenenud käesoleva aasta jooksul 33 101 sea ehk 40% võrra.

— CATTLE AND MEAT MARKET. samuti käesoleva nädala algul maksus sealiha 55—65 snt kg. On loota, et hinnad lõdvenevad, kuid hind üldiselt jääb pikemaks ajaks püsima 50—60 snt kg piiridesse. Eluskaalu alusel siseturul turustades makstakse 42—45 senti kg.

Lihahinnad teiste linnade turgudel (snt kg)

	Sealiha	Veiseliha	Vasikalihha	Lambaliha
Tartu	50—53	17—30	30—48	28—38
Viljandi	53—55	25—35	35—40	33—35
Pärnu	50—55	24—29	35—38	30—35
Valga	50—60	30—35	30—35	25—35
Narva	58—60	35—70	40—50	35—45
Rakvere	52—58	25—40	20—40	35—40

Nahkade hinnad. Veisenahad toored, soolamata 67—70 snt kg, hästisoolatud 73 kuni 80 snt kg. Mullikanahad — soolamata 8—16 kg raskusega 73—75 snt kg. Vasikanahad tükiviisi Kr. 3.25—3.75 ja kaalus üle 3,5 kg — Kr. 1.15—1.20 kg. Lambanahad, suure pinna ja villaga (jakk) Kr. 3.00 kuni 4.00 tükk; vähemad (lammid) Kr. 2.00 kuni 2.50 tükk; paljad ja väheldased nahad (kaaled) Kr. 1.00—1.75 tükk. Hobusenahad Kr. 7.00—11.00 tükk. Suured ühes laka ja sabaga Kr. 15.— tükk.

Soolikate hinnad. Veiste soolikad, kergelt puhastatud Kr. 3.25—3.50 sats. Lamba — Kr. 0.60—0.70 sats. Sea Kr. 0.60—0.75 sats. Vasika libemaod 15—20 snt tükk. Hobuste soolikad 15 snt mtr.

Tööstusrasvad, sulatamata: Veisterasv 30—33 snt kg. Lambarasv 35—40 snt kg. Searasv 50—60 snt kg. Sulatatud tööstusrasv: 55—60 snt kg.

arvatakse maha eksportmunade hinnakindlustamisfondi kasuks 4 snt kg-lt. Selle järgi maksavad eksportõrid vähemalt:

50 gr raskustest munadest	32 snt	kümme
55 " " " "	36 " "	" "
60 " " " "	40 " "	" "

Siseturu munade hinnaks noteeriti alla 50 gr raskustel munadel 35 snt ja üle 50 gr raskustel munadel 40 snt kümme.

Kuigi Inglise kanakasvatuse arendamisele

on pandud rõhku eriti viimastel aastatel, ei ole saavutatud eriti nimetamisväärsust. Käesoleval aastal võib märkida isegi kanade arvulises liikumises langust. Nii langes kogu kanade arv käesoleval aastal 58 130 tuh. le möödunud aasta 61 330 tuh. vastu. Kuna kanade arv Inglises langes, vähenes ka sisemaa munatoodang. Sisemaa munatoodangu vähenemise tõttu jäi pakkumine Inglises üldiselt väiksemaks kui möödunud aastal, kuigi munade sissevedu suurenes vähe. Pakkumise vähenemine on soodustanud ka osaliselt hindade paranemist.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Viimasel nädalal tõusis piimahind Tallinnas üsna tunduvalt. Kui eelmisel nädalal lahise II valiku rööskpiima eest maksti veel mõnedes kauplustes piimatootjatele 7 senti liitrist, siis möödunud nädala lõpuks tõusis hind juba 9 s-ile liiter. Sellele hinnale, mis piimatootja kauplustes saab, ei ole aga jõudnud järgi piimatööstuste poolt maksetav hind. Varem oli hinnavahe kaupluste ja tööstuste hinna vahel 1 sendi tumber. Nüüd on see aga tõusnud 2 sendile, mõnedel juhtudel ka veel enam. See hinnavahe on tingitud sellest, et mõned tööstused maksavad piima eest piimatootjatele raha nädala ja kahe järgi ja siis muidugi püüavad selle aja odavamalt hinda maksta.

TERAVILJATURG — GRAIN MARKET.

Möödunud nädalal kestis rukkihinna paranemine Chicagos ja Hamburgis, kuna Winnipegi noteering langes 14 sendi võrra kv kohta. Nisuhinnad näitasid üldist nõrgenemist peale Hamburgi. Suurema hinnanõrgenemise tegi läbi Liverpooli börs, kus möödunud nädala noteering langes 78 sendi võrra kv-lt. Möödunud nädala kohta noteeriti börsidel järgmised hinnad kroonides kv kohta (sulgudes eelmise nädala noteeringud):

r u k i s: Chicago 7.90 (7.67), Winnipeg 6.44 (6.48), Hamburg (La Plata) 7.95 (7.77);
n i s u: Chicago 14.31 (14.34), Winnipeg 12.57 (12.79), Hamburg (Manitoba I) 15.38 (15.13), Liverpool 12.86 (13.64);
m a i s: Chicago 9.03 (8.89).

Majandusministeeriumi poolt toimub praegu rukkiost. Mõnes üksikus kokkuostupunktis lõpetati juba rukki vastuvõtmine, kuid

Itaalia-Abessiinia konflikti tõttu on ookeanitaguste maade munade väljavedu Inglisse muutunud kallimaks, kuna tõsteti kindlustusmäärasid Suez'i kanaliks. Selle tagajärjel näib munahindade paranemiseks olevat eeldusi enam kui möödunud aastal samal ajal.

Siseturul maksusid väikemüügil keskmise suurusega kanamunad: Tallinnas 10—14 snt, Tartus 11—13 snt, Pärnus 11—12 snt, Valgas 11—13 snt, Narvas 12 snt ja Rakveres 13 snt paar.

Möödunud nädala piimahindadeks noteeriti 14. oktoobril s. a.: I valiku rööskpiim: piimakauplustele 9 senti ja piimatööstustele 8 senti. II valiku rööskpiim: piimakauplustele 9 senti ja piimatööstustele 7—7,5 senti. Tendents kindel. Piimapakkumine on vähenenud; sissetulnud teadete järgi piimanõudmine isegi ületab piimapakkumise.

Teistes linnades maksti väikemüügil I valiku rööskpiimast: Tartus 11—13 snt (pudeli-tes), Viljandis 9—10 snt, Rakveres 10 snt, Narvas 9 snt ja II valiku rööskpiimast: Tartus 7—8 snt, Narvas 8 snt, Valgas 7—8 snt, Rakveres 8 snt ja Kuressaares 8 snt liitrist.

mitüügitoodav kogus võrreldes pakutava kogusega on väike. Siiani eriti nõrgakvaliteedilist vilja, mis ei vasta kokkuostu määrustele, pole toodud. Üldiselt osutub k. a. lõikuse vilja mahukaalult vähe madalamaks ülesseatud normist, mistõttu keskmine väljamaksuhind on madalam kindlaksmääratud keskmisest hinnast. Nisuost algab oktoobri lõpp-päevil, kestab novembris ja lõpeb 10. detsembril Valgas.

Et maailmaturul püsib praegu rukkihinna tõusutendents, siis tahavad soomlased k a u b a l e p i n g u alusel sinna müütava koguse (10 000 tn) kiiret täitmist. Kui möödunud aastal, mil rukkihinna maailmaturul nõrgenes järjest, asusid soomlased rukkiostule palju hiljem ja viimased kogused saadeti teele alles veidi aega enne uue lõikuse algust, siis on k. a. tegemist vastupidise nähtusega. Ni-

melt edaspidise hinnatõusu kartusel soomlased püüavad sooritada oma sisseoste varem ja nii on praegu sinnaminevast kogusest täidetud juba enam kui pool (6 000 tn).

Viimase noteeringu järgi tõusis A.-S. Rotermanni tehastes rukkipüüli ja nisujahude hind. Nii maksub rukkipüüli 21—23 kr kv (eelmine noteering 20.50—22.25) ja nisujahud vastavalt headusele 25—36 kr kv (eelmn. not. 22—34). Teised jahvatussaadused püsivad eelmise noteeringu tasemel (vt. Majandusteated

nr. 40). Nisuhind kõigub 14.50—17.00 kr vahel kv ja rukkilil 12.50—13.00 kr kv.

Väikemüügihinnad siseturul (kr 10 kg):

	Tartu	Viljandi	Pärnu	Valga	Rakvere	Kuresaare
rukis	1.25	1.25	1.30	1.25	1.25	1.30
nisu	1.60	1.60	1.70	1.45	1.60	1.40
oder	1.20	—	1.10	1.00	1.15	0.90
kaer	0.95	1.00	0.95	0.90	0.90	0.85
rukkijahu	1.35	1.40	1.50	1.35	1.45	1.50
sepijuhu	2.10	2.20	2.30	2.90	2.20	1.90

LINATURG — FLAX MARKET.

Venelased müüsid k. a. oktoobri teisel nädalal mitmele rahvusvahelisele suurärile linu kokku umbes 7000 tn, enamasti vanaast saagist. Viimastes müügilepingutes saavutasid nad võrdlemisi kõrgeid hindu — kuni 46 kuldnaelsterlingit kasteleo lina IV grupi I sordi alusel 1 tn eest fob Leningradi sadam. Nende lepingute teatavaks saades Lääne-Euroopas linahinnad tõusid kohe. Kuigi ketrusvabrikud on ostudega praegu tagasihoidlikud ja loodavad, et sõjakuulduste rahunedes linahinnad võivad lõdveneda uuesti, valitseb praegu linakaubanduse kõigis keskustes kindel tendents.

Dundee linabörsil noteeriti Ida-Euroopa linade hinnad cif Ida-Inglise sadamad 1 inglise tn eest naelsterlingites järgmiselt:

9. X 35. 2. X 35. 10. X 34.

Petseri-Võru R	£ 75/—	£ 70	£ 69
Läti-Liivi R.	£ 73/—	£ 70	£ 69
Vene kasteleo IV gr. I s.	£ 77/10	£ 72	£ 72
Pärnu takk I sort	£ 52	£ 50	£ 44

Nagu nähtub eeltoodust, on linahinnad maailmaturul praegu kõrgemad kui 1934. a. samal ajavahemikul (£ 5—6 võrra 1 tn).

Tallinnas linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 11. oktoobril 1935. a. noteeriti lina kokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu 1 kg eest 14 snt kõrgematena kui eelmisel nädalal:

		Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis
ristna	R	116	114
hoffsdreiband	HD	107	105
dreiband	D	98	96
ordinaardreiband	OD	87	85
low-ordinaardreiband	LOD	76	74
takuprakt	H	64	62
takk I sort			76
" II "			64
ehitustakk			15

Linaseemnetest maksid kaupmehed talupidajatele k. a. oktoobri teisel nädalal õliks ostes kuni 18½ snt ja külviks kuni 21 snt kg 90% puhtuse alusel.

KARTULITURG — POTATO MARKET.

Läinud nädalal peale söögikartulite osteti raudteejaamades mõni vagun seemnekartuleid „Majesteeti“. Tänavu on aga väga küsitav, kuipalju meil läheb korda vedada välja seemnekartuleid, sest pole teada, kuidas kujuneb seisukord Vahemereäärsetes riikides, eriti Itaalias.

Söögikartulite kokkuost kestab väikesel määral edasi. Suuremat elavust on märgata Lääne rannas, kus purjeka-omanikud ostavad kartuleid Rootsi saatmiseks. Käesoleval nädalal on loota, et mõni purjek läheb Rootsi.

Viru rannas laadivad mõned purjekad kartuleid Soome viimiseks.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 15. oktoobril s. a. Börsikomitee ruumes noteeriti järgmised hinnad:

1. Söögikartul: Virumaal raudteejaamades Kr. 2.10—2.30 kv, Viru rannas Kr. 2.00 kuni 2.10 kv, Lääne rannas Kr. 2.25—2.35 kv.

2. Seemnekartul: „Majesteet“ Kr. 2.75 kuni 3.30 kv.

3. Tööstuskartul: tärklisvabrikutes Kr. 1.50—1.80 kv, vastavalt tärklise sisaldusele.

AEDVILJATURG — VEGETABLE MARKET.

Õunte hind püsis eelmise nädala tasemel ja näitas siseturul ennem nõrgenemist kui tõusu, kuna nädala algul ilusate ilmade tõttu õunu võrdlemisi palju toodi turule. On loota, et käesoleval nädalal õunte eksport ületab eelmiste nädalate normid, vaatamata sellele, et Soome turuhind ei tõusnud sugugi. See on tingitud peamiselt suurema-arvulisemast õunte turuletomisest. Taliõunte hind aga näitas väikest tõusu, kuna nende ost muutus elavamaks. Noteerimiskomisjon määras möödunud nädalal eksportõunte hinna Tallinnas järgmiselt: sügissortidel 23—28 snt kg., tali-sortidel 29—34 snt kg ja antonovkal 20—23 snt kg (pakkimiskuludeta).

Sibulate hind Soomes näitas nõrgenemist 5—10 Smk võrra kotilt või Eesti rahas $\frac{3}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ snt kg-kt. Siseturul maksti aga sibulatest sama hinda, nagu möödunud nädalalgi.

Sigurite hinnad pole veel kujunenud välja, kuna Soomes, kuhu peamiselt läheb meie eksportsigur, oodatakse sigurite pakkumisi Hollandist ja sealsed ärimed pole veel sõlminud uusi lepinguid meie maa sigurite müüjatega. Loodetavasti selguvad need hinnad paari nädala jooksul.

Kurkide järgi on nõudmine välisurgudel võrdlemisi elav ja soolatud või marineeritud kurkide hinnad küllalt püsivad. Viimastel nädalatel on järjekindlalt kasvanud soolatud ja marineeritud kurkide väljavedu, millised enamikus saadeti Soome.

Tallinna turul langes lillkapsa hind, kuna teiste aedviljade juures ei olnud märgata erilist suuri kõikumisi hinnas.

Jaemüügi hinnad olid Tallinnas järgmised: Tomat 25—50 snt kg (praaktomat 10—15 snt kg), lillkapsas 3—25 snt pea, sibulad 8—10 snt kg, jõhvikad 8—10 snt ltr, pohlamarjad 9—12 snt ltr, kapsad 8—10 snt kg, kaalikad 10—12 snt kg, porgandid 12—15 snt kg, keedetud peedid 18—20 snt kg, pirnid 3—10 snt tk, õunad 15—18 snt kg (keskmise kvaliteediga).

Eestist veeti välja:

	septembris	1.—6. oktoobrini	7.—13. oktoobrini
sibulaid	37 250 kg	23 250 kg	30 700 kg
siguroid	—	10 000 "	—
kurka soolatuid ja marineeritud	468 "	1 500 "	2 224 "
õunu	17 208 "	1 830 "	4 669 "
pohle	41 174 "	6 350 "	—
jõhvikaid	41 973 "	10 196 "	7 050 "

Sibulad, sigurid, õunad ja kurgid saadeti peamiselt Soome, kuna jõhvikate ja pohlade väljavedu oli suunatud Britti, Saksa ja Prantsusse.

Oktoobri jooksul toodi meile sisse:

sidurmeid	4284 kg	—	2 919 kr	väärtuses
kuivatatud ploome	1 712 "	—	959 "	"
" aprikoose	310 "	—	390 "	"
rosinaid ja korinte	1 277 "	—	715 "	"
viigimarju	247 "	—	260 "	"

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

SOOME TÖÖSTUSTEGEVUSE ARENG.

DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ACTIVITY IN FINLAND.

Soome tööstuse areng pärast maailmasõda on olnud selliselt jõuline, et seda võiks iseloomustada pidevalt tõusva industrialiseerumisega. Isegi kui seda võrrelda vastavalt teiste maadega, tundub Soome tööstustegevuse tõus erilisel suurena.

Tööstustegevuse laienemist võis märgata eriti 1927-28. a. jooksul, mil majandus depressiooni eel oli oma parimas seisukorras. Kui võtta 1926. a. tööstustoodangu kogus 100-ks,

siis 1928. a. võrdus see indeks 125-le, osutades seega 25%-list toodangutõusu aastas. 1928. a. alanud majandusliku surutise tõttu langes toodanguindeks 96-le ehk samale tasemele, nagu 1926. a. Kuid juba 1932. a. algas majandusliku seisukorra pidev paranemine ning 1934. a. toodanguindeks oli tõusnud juba 132-le; teiste sõnadega, toodang on tõusnud umbes 26% võrra aastas ning saavutanud suuruse, millist pole olnud varem.

Eriti tunduvalt on edenenud tselluloosi- ja paberitööstus, mille toodang 1926—34. a. jooksul suurenes 100% võrra; mainitud tööstusharu oli muuseas ainuke, kelle toodangu realiseerimine kriisiajal osutas pidevat tõusu. Viimasel ajal on valminud mõned suuremad tselluloositööstuse ettevõtted. Enso-Gutzeit kontsernilt asutati Kaukopääs, Saima järve ääres, uus sulfaat-tselluloosi tehas, mille ehitustöödega alustati aasta eest. Nüüd vabrik on alustanud juba tegevust ning osutub täiekoormisega töötamise korral omal alal suurimaks Soomes. Tootmisvõime ulatub 80 000 tonnile aastas, ent on nähtud ette tootmisvõime suurendamine 120 000 tonnile. Mainitud tööstusettevõtte suurusest saame ligikaudse kujutluse, kui teame, et selle ruumala võrdub 270 000 m³ ning ehitiste valmistamiseks tarvitati ligi 3 miljonit telliskivi, 40 000 tunni tsementi ning umbes 1500 standardit saematerjali. Ettevõtte asutamine väheasustatud järve kaldale nõudis omakorda raudteeharu ning arvurikaste elamute ehitamist vabriku töölis- ja ametkonnale.

Olgu tähendatud siinkohal veel teisi uusi tehaseid, milliseist mõned küll alles ehitamisel. Nii näiteks valmis hiljuti suuremaid sulfiit-tselluloositehaseid Pietarsaaris (Jakobstad) Botnia lahe ääres; selle ehitajaks oli maailmakuulsa vineerkontserni firma Vilh. Schauman; selle tehase aastane tootmisvõime ulatub 35 000 tonnile. Üldmainitud kahe tehase (Kaukopääs ning Pietarsaaris) tootmisvõime võrdub üksi juba $\frac{1}{8}$ -le praegusest Soome tselluloosi väljaveost.

Puumassi- ja paberitööstuse aktiivsuse tõus on märksa väiksem tselluloosi omast, ent ka siin võime märkida uusi suuremaid ehitusi ning endiste laiendamisi. Olgu tähendatud, näiteks, Kymmene-konserni paberitööstuse tegevuse suurendamine Voikkas, kus investeeriti uut kapitali ligi 100 milj. SMK. Edasi, uus puumassitehas asutati Tornator o/ü-selt Vuoksenniskas, esialgne tootmisvõime 20 000 tn aastas. Ka mõnedes teistes tehastes suurendati tootmisvõimet.

Uutest kavatsustest on teada muuseas firma Hackmann & Co uue kartongivalmistamisemasina tellimine, millise tootmisvõime aastas 5000 tn. Nimetatud masin hakkab

töötleva turvast ning tselluloosi jätteid ja teda tahetakse panna käima 1. IV 1936.

Eeltoodust selgub, et Soome tselluloosi- ja paberitööstus on hoogsas tõusujärgus. Praeguse seisukorra juures maailmaturul selline areng näib olevat mitte küllaltki põhjendatud; ent Soome paberi- ja tselluloositöösturid on arvamisel, et maa rikkalikud toormaterjalide tagavarad ning Soome paberi- ja tselluloositööstuse kindlustatud seisukoht tagavad, et tarvituse tõus välisurgudel mahutab ka Soome suurenenud toodangu.

Tegevuse laienemist on märgata ka vineeritööstuses. Sel aastal asutatud ettevõtte — Kalso o/ü. — alustas juba tootmisega; tehase esialgne tootmisvõime on 6000 m³ aastas.

Tähelepanu väärivad ka tegevuse suurendamispuüded metallitööstuses, sel on suur tähtsus ka riigikaitse seisukohalt. Soome evib Outokumpus ärtside lademeid, milleste tagavaru hinnatakse umbes 10 milj. tn-le. Mainitud ärts sisaldab ligi 4,5% vaske, 28% rauda, 27% väävlit ja väiksemal määral tsinki, hõbedat, koobaltit, niklit ning kulda. Kaevanduse tootmisvõime on mõne aasta jooksul suurendatud 300 000 tn-le aastas. Seni ärtside töötlemine Soomes toimus võrdlemisi tagasihoidlikult. Vaseärtsi senini veeti peamiselt välja, kuna nüüd on tulemas siin muutus. Möödunud aastal alustatud vasesulatamisahju ehitamine Vuoksa orus (Ida-Soomes) läheneb lõpule ning vase sulatamisega kohapeal loodetakse alustada juba k. a. detsembris. Kavade kohaselt arvatakse võivat siin valmistada kodumaistest toormaterjalidest aastas kuni 12 000 tn toorvaske. Vase rafineerimisele esialgu ei ole mõeldud, kuna maa rafineeritud vase aastane tarvitus ulatub ainult ca 2000 tn-le; teispoolt on toorvase väljavedu hõlpsam kui elektro-lüütilise vase oma.

Vase sulatamisahju asukoha lähedale on hiljuti alustanud o/ü. Vuoksenniska raua- ja terasetehase ehitamisega. Siin tahetakse hakata töötleva eriliste Soome rauamullale kohandatud meetodite järgi. Tehase ehituskuludeks on määratud 75 milj. SMK. Tähelepanuväärt on, et tehase seadud ja masinad valmistatakse suures enamuses Soomes.

VASETURG. — COPPER MARKET.

Maailmaturul avalduv toorainete hindade tõus leiab erilise väljenduse vasehinna tunduvas kallinemises. Vask osutub sõjatõustusele üheks tähtsamaks metalliks ja viimase kallinemine on seoses relvastumisega enam kui ükski teine metall. Vasehind kõikus harilikult ühenduses sõja konfliktide suurenemisega ja lõppemisega. Maailma majanduskriisi ajal langes tunduvalt ka vasehind 1935. a. avaldunud vasehinna tõus väljendus eriti kahel viimasel kuul. Septembri keskel punase vase väljaveohind Ameerikas tõusis 9 cts-le lb, s. o. saavutas taseme, mis oli määratud „Nira“ süsteemi ellukutsumisel. Peale Nira ning ühenduses sellega ka vase „code“ äramuutmist hind langes ja k. a. juunis oli 8 cts lb-lt. Septembri keskel hind tõusis 8,5 cts-le lb ja oktoobri algul 9,05 cts-le lb, saavutades seega kõrgeima seisu viimasel kolmel aastal. Arvatakse, et punase vase hind lähemas tulevikus tõuseb 10 cts-ni lb. Standardvase hind Londonis 1932. a. lõpul oli £ 28³/₅ tn, kuna 25. jaanuaril k. a. tõusis £-le 31¹/₄ ja k. a. septembri keskel £-le 32²/₅. Oktoobri algul hind oli juba 35 £ ja 10. okt. 35¹⁰/₁₆ £ tn. Berliin

nis vase (elektriliit) hind 9. okt. tõusis 52¹/₂ RM-le 100 kg 48³/₄ RM-lt septembri keskel. Hinnakõvenemise tendentsi kestab peagu kõigil turgudel järjekindlalt edasi. Ameerika vasesuurtöösturid, vaatamata kõrgetele hindadele — hoiduvad sõlmimast tehinguid suurematele vasekogustele.

Vase maailmatagavarad on viimasel ajal vähenenud 570 000 tn-lt 31. juulil 550 000 tn-le 31. augustil, kusjuures P.-Am. Ühendriikide tagavarad vähenesid 263 000 tn-lt 248 000 tn-le, kuna teiste maa-de omad ainult 305 000 tn-lt 301 000 tn-le.

Vasetaarvitus maailmas, peale P.-Am. Ühendriikide, k. a. esimesel 9 kuul saavutas kõrgeima seisu. Arvatakse, et vasetaarvitus kogu maailmas peale P.-Am. Ühendriikide 1935. a. ulatub 1,1 milj. tn-le, mis suurem kui kunagi varem. Kuna P.-Am. Ühendriikides arvestatakse vasetaarvitusega k. a. 600 000 tn ulatuses, siis vase maailmataarvitus k. a. moodustab ligi 1,7 milj. tn.

Arvestades vasetaarvitusette nähtamatult suure tõusuga, tuleb nüüd Londonis kokku vasetaarvitus konverents, et määrata kindlaks tootmise edaspidist normi.

INFORMATSIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return.

AKTIIVA

7. oktoobril 1935. a.

PASSIVA

1. Kättovara: — <i>Reserve:</i> kuld: rahas ja kangides 34 187 924,98 välisraha — <i>Subsidiary Coin</i> 1 340 422,04 2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin</i> 3 146 299,37	1. Põhikapital — <i>Capital</i> 5 000 000,— 2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i> 686 262,43
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i> kaubavekslid 5 489 018,90 põllumajandusl. 939 756,87 metsatööstusl. 46 365,86 6 454 141,63	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i> a) pangatähed liikvel 37 550 017,— b) jooksvad arved: valitsuse 13 535 101,13 pankade 7 116 294,17 teised 2 301 224,79 22 952 620,09
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i> valitsusele — teistele*) 3 410 425,80	4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i> 8 547 762,30
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i> 2 340 278,08	
6. Muud aktiivid — <i>Other Assets</i> 23 707 160,42	
74 586 652,32	74 586 652,32

Kattevara vahekorid jooksvate kohustustega: } 58,72%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laenu Kr. 1 841 530,34
Includes Ukr. 1.841.530,34 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SAKSA.

Lihaturg Saksas. — *Meat Market in Germany.*

Juba mõnda kuud kestvat liyahindade tõusu ning maksimaalhindade kindlaksmääramist Riigi toitusameti ja teiste asutiste poolt elusloomade ja liha kohta on püütud seletada mitmeti. 1) Põua järele tekkinud loomatoidu puudus, mille tagajärjeks oli loomade suurearvuline tapmine kevadepoole talvet; 2) aastaagadest tingitud kohalikud nõudmise ja pakkumise muutused; 3) paremad töötingimused ja sellega ka suurem ostujõud; 4) perenaiste ostude korratus; 5) tööstuse ja kaubanduse kasu püüded ja turustamise riigistamine. Viimase mõju peetakse kõige väiksemaks.

Võrreldes 1932./33. a. näib lihatootmine olevat suurenenud kaunis tublisti, nagu nähtub tapamajade läbikäigust (100 kg):

	loomaliha	vasikaliha	sealiha	üldse (juurde arvatud lamba- ja kitseliha)
1929/30	10 263 535	1 983 698	19 320 302	32 567 130
1932/33	8 722 133	1 883 529	19 886 678	31 276 090
1933/34	9 091 266	1 992 461	21 823 414	33 700 583
1934/35	10 066 105	2 173 751	22 813 276	35 053 474

Vaatamata eeltoodud tootmise suurenemisele tundub lihast puudus. Seda püütakse seletada üldiselt majandusliku olukorra paranemisega. On arvestatud, et 1% sissetuleku tõusmisega majapidamises lihatarvitamine on tõusnud 0,8%—1,27%. Sellest järeldatakse, et majandusliku tõusuga kaaskäivale suuremale lihanõudmisele vastavalt pakkumine ei ole suurenenud, millest ka tingitud liha puudus. Kuna aga viimase aja majandusliku tõusu puhul küll vähenes töötatööliste arv, siis ei ole rahva ostujõud sugugi tõusnud vastavalt, sest praegused palgad töölisele ei ole kuigi palju suuremad, kui seda oli töötute abiraha. Seejuures on reaalpalk vähenenud, sest mõne viimase kuu jooksul tõusis elukallidus ligi 40%. Praegust liha ja rasvainete puudust võiks seletada sisseveo vähenemisega välismaalt ning kevadel loomatoidu puudusel liiga suure loomade tapmisega, millele tuleb lisaks veel osa liha töötlemine konservideks, millised ei ole veel ilmunud turule, kui ka tagavarade soetamisega tarvitajate poolt.

LÄTI. Seadus metsamaterjali ekspordi, transiidi ja metsakaubanduse agentuuride kohta Lätis.

Law Concerning Agencies of Export of Timber Materials, Transit and Timber Trade.

1. Vedada välja metsamaterjale välismaale ja teostada nende transiitvedu läbi Läti või agentuurtegevust metsakaubanduse alal lubatakse firmadele, kes saavad igal aastal vastava loa rahaministeeriumilt. Metsamaterjali ekspordi- ja transiitfirmadel tuleb samuti teatada oma ekspordi- või transiitmärkid.

1. märkus. Olevail metsatransiitfirmadel ja -agentidel tuleb omandada käesolevas artiklis tähendatud loa kahe kuu jooksul, lugedes käesoleva seaduse jõustumisest.

2. märkus. Tunnistused, mis antakse välja metsamaterjalide eksporditritele metsaeksporditrite registreerimise ja metsamaterjali ekspordi asjus kaebuste läbivaatamise seaduse alusel, kohtivad nimetatud tähtaja lõpuni ja neid tuleb lugeda käesolevas artiklis tähendatud lubadeks.

2. Palve metsamaterjali ekspordiga, transiidiga või metsakaubanduse agentuuri alal

tegutsemiseks tuleb esitada rahaministeeriumi kaubandus-tööstusdepartemangule.

3. Väljaantud luba ei ole võõrandatav ega edasiantav.

4. Kaebused, mis tulevad Läti metsaeksporditrite, transiitfirmade või metsakaubandusagentide kohta ühenduses lepingute või valitsusasutiste korralduste või muude kohustuste mittetäitmisega, rahaministeerium võib anda läbivaatamiseks Läti kaubandus-tööstuskojale.

5. Kui rahaministeerium konstateerib Läti metsaeksportööri, transiitfirma või agendi süüd (art. 4), võib rahaminister määrata eksporditritele, transiitfirmale või agendile rahatrahvi kuni 5000 latini, samuti ka annulleerida art. 1. nimetatud loa.

Märkus. Lepingud, mis sõlmitud enne loa annullemist või art. 2 tähendatud palve tagasilükkamist, kuuluvad tähtsusele kaubandus-tööstusdepartemangu igakordsel nõusolekul, kusjuures vajaduse korral küsitakse Läti kaubandus-tööstuskoja arvamist.

6. Art. 5-das ettenähtud rahatrahviga rahaminister võib karistada ka firmasid ja isikuid, kes sõlmivad tehinguid ja võtavad en-

Pressitud turba tehase asutamine Lätis

Lätis asutati esimene turbatehas „Sildokorbo“, milline valmistab pressitud turvast.

dale vahetalituse ilma art. 1. ettenähtud lubadeta.

7. Rahaminister annab juhtnööre käesoleva seaduse kohaldamiseks.

Käesolevaga asendatakse senine seadus metsaeksportöride registreerimise ja metsamaterjalide ekspordi asjus kaebuste läbivaatamise kohta.

— *Establishment of Pressed-Peat Factory.*

Tehase aastatoodang olevat 40 000 tn turba-blokke.

LEEDU. Leedu kaubandus ja tööstus — *Lithuanian Industry and Trade.*

Elanikkude ostujõu vähenemise tõttu sisekaubandus on üldiselt nõrgem. Aasta algul elavamaks muutunud teravilja- ja linakaubandus on mai kuust soigus. Elavam kaubandus oli mõnes rajoonis ehitusmaterjalide alal.

Tööstuses ei ole mingit suuremat elavust, üldiselt töötatakse nagu läinud aastal. Aasta algul mõnedel nahavabrikutel oli rohkem tööd, kuna välismaalt saadi tellimisi, kuid suvekuudel töötati 4 päeva nädalas. Saeveskid ja veskid ei töötanud ka kõik päevad. Saeveskitel, mis töötavad ekspordi jaoks, on raskesti hindaalangukse tõttu välisturgudel. Tekstiilvabrikud, olles ostnud suuremal arvul tooraineid ja valmistanud tagavaraks, hakkasid viimasel ajal vähendama toodangut.

Tänavu aasta algusest augusti keskpaigani on asutatud uusi tööstusettevõtteid 10, investeeritud kapitaliga umbes 370 000 litti (läinud aastal sama aja jooksul 11 ettevõtet 320 000 litiilise investeeritud kapitaliga). Neist on suuremad: elektrijaam ja vesiveski 150 000 litiilise kapitaliga, tärklisvabrik — 100 000 litti, 3 suka- ja pesutööstust — 50 000

litti, 1 tapamaja — 30 000 litti, 2 veskit — 30 000 litti.

Tänavu 1-sel poolaastal kinnitati 2 023 kinnisvara müügiakti, kusjuures varanduste väärtus näitas 10,04 milj. litti.

Protestitud vekslite summa on tänavu 20—30% väiksem, võrreldes vastavate kuudega läinud aastal.

Esimese 7 kuu jooksul on tänavu jäänud pankrotti 16 firmat võlasummaga ligi 1 milj. litti, millest langeb välismaale 200 000 litti. (Läinud aastal sama aja jooksul jäi pankrotti 14 firmat 800 000 lit. võlaga). Suuremad pankrottijäänud firmad on: transportkontor 250 000 litiga, tekstiilvabrik — 150 000 litiga, kulla- ja hõbeasjade kauplus — 150 000 litiga, liimivabrik — 140 000 litiga, teravilja- ja jahukauplus — 30 000 litiga. Teised on väiksemad manufaktuur- ja nahakaubanduslikud ettevõtted.

Esimese 7 kuu jooksul oli 1 570 vallasvara- ja 730 kinnisvaraoksjonit. Oksjonitel müüdid vallasvara võlad moodustasid 1,82 milj. litti, ja kinnisvara — 4,52 milj. litti. Müüdid vallasvara kattis 19% ja kinnisvara — 74% võlgadest.

UNGARI.

Ungari tööstustoodete väljaveo arenemine.

Development of Export of Industrial Products in Hungary.

Ungari tööstustoodete väljavedu näitab suurenemiskalduvust kaugemate ja meretaguste turgude poole. Selle põhjuseks peetakse peamiselt asjaolu, et naaberriikidega kehtivad kaubanduslikud kokkulepped on sõlmitud kompensatsiooni või kliiringu alusel

ning viimastesse eksporditud kaupade eest saadakse valuutat ainult osaliselt. Seegi kuulub osalt vanade võlgade kattteks ja ostudeks samust maist.

Ungari põllumajandussaaduste väljavedu on viimastel aastatel kaotanud palju oma

tähtsusest, eriti elusloomade ja teravilja hindade languse tõttu. Ungari ekspordi struktuuris hakkavad mängima järjest suuremat osa tööstustooted. Panemini organiseeritud tööstus pääseb hõlpsamini kaugematele turgudele. Seda tõendab, näiteks, Ungari tööstustoodete ekspordi suurenemine meretagustesse maadesse, nagu Palestiina, Briti-India, Egiptus ja Argentiina. Neid turge kavatakse hakata töötama sisse veel rohkemgi. Selleks hoolitsetakse kõigepealt kaupade

võistlusvõime eest nii kvaliteedilt kui hinnalt ning organiseeritakse Ungari kaupade propagandat vastavates riikides. Näiteks loodi hiljuti Ungari-Palestiina kaubanduskoda ja Egiptuses on asutamisel alatine Ungari kaupade näitus.

Märkida tuleb ka, et Ungaris avaldatakse arvamist, mille kohaselt Ungarile, samuti kui mõnele teisele Euroopa riigile, tuleb ka suks asjaolu, et Saksa viimasel ajal kaotab turge meretagustes maades.

Eksportkassa loomise kava Ungaris — *Establishment of Export Fund in Hungary.*

Ühenduses kavatsustega tööstussaaduste ekspordi suurendamiseks Ungari valitsus kaalub praegu kava ekspordi toetamiseks preemiatega. Selleks tahetakse kutsuda ellu eksportkassa, kuhu tööstused tasuksid igale tööstusalale eraldi kindlaksmääratavad sissemaksud. Eeskätt tahetakse selle kassa loomisele tömmata kaasa tekstiiltööstust, kusjuures vabrikud maksaksid kassale 1% oma toodangu väärtusest. Tekstiiltööstuselt anaksid need sissemaksud 3,5—4 miljonit pen-

göt. Eksportkassast hakatakse siis andma preemiaid tööstusele ja võib olla ka põllumajandusele. Ettevõtted, kes üldse ei ekspordi, soovivad aga, et sissemaksu protsent määrataks mitte üle ½%. Iga tööstuse huvides oleks seega püüda rohkem eksportida, mis puhul ta ka rohkem eksportkassast saaks tagasi.

Ajakirjanduse andmetel on määrus eksportkassa asjus valitsusel väljatöötamisel ning ta avaldatavat selle juba lähemal ajal.

INGLISE. Peekoni sisseveokontingent Inglises. — *Bacon Import Quota in England.*

Käesoleva aasta 1. X kuni 31. XII lubatakse vedada peekonit Inglisse järgmiselt:

Taanist	796 666 cwt
Hollandist	119 186 "
Poolast	99 740 "
Rootsist	59 966 "

Leedust	87 011 cwt
Eestist	9 979 "
Soomest	5 822 "
Lätist	9 314 "
N. S. V. Liidust	11 311 "
Argentiinast	9 814 "
P.-Am. Ühendriikidest	100 987 "

BELGIA. Või sisseveokontingent Belgias. — *Butter Import Quota in Belgium.*

Oktoobris lubatakse vedada Belgiasse võid 1 187 652 kg järgmiselt: Taanist 600 000 kg,

Hollandist 271 604 kg, Iirist 246 913 kg, Leedust 49 382 kg, Eestist 19 753 kg.

SOOME. Karjamüük N. Venesse — *Cattle Sales to U.S.S.R.*

Hiljuti sõlmiti venelaste ja Soome Ayrshire ühisuse vahel leping karjamüümiseks Venesse. Lepingu alusel ostab nimetatud ühisus määramata arvul A ja B klassi lehma, kelle toodang vähemalt 2700 kg aastas ja vasikaid, et neid müüa edasi vastuvõtukomisjonide kaudu. Ostetud loomad asetatakse karantiini Viipurisse. Ostuhindadest ei ole veel antud lähemaid teateid, kuid igatahes olevat need kõrgemad kui läinud aastal, sest loo-

made hinnad on tõusnud ka siseturul. Ostud sünnivad ilma krediidita. Hilise aja pärast ei ole laimat müüki siiski oodata. Arvatakse, et müük piirdub mõne sajaga, kuigi venelased ostaksid piiramata arvul.

Karjamüügi kohta oli venelastel läbirääkimisi ka teiste tõukarja ühisustega, kuid senini ei olnud neil tulemusi. Seni olevat ostjate poolt pakutud liialt madalaid hindu.

Elusloomade, liha ja
lihasaaduste eksport

Eesti Peekoni Eksportühisus

Estonian Bacon Export Co, Ltd.

Export of meats

Juhatus: Tallinnas,
S. Roosikrantsi 4-a – 9. Telefon 463-63

PÕLLUMAJANDUSLIK EKSPORTÜHISUS

„OVO“

ASUT. 1924. a.

Tallinn, S. Karja tänav 18.

Telegr. aadr.: OVO – Tallinn.

Telefon nr. 445-71 ja 447-53.

Kanamunade ja nahkade eksport.